

KUNTA

**STTK:N
TAVOITTEET
KUNTA-
VAALEIHIN
2021**

KUNTA

KUNNAT TARVITSEVAT STTK-LAISIA

STTK edustaa noin puolta miljoonaa palkansaajaa. Kunnissa työskentelee noin 180 000 ja kuntapäätäjänä toimii noin 1000 STTK-laista.

Jäsenistömme on kuntapalvelujen käyttäjiä ja asiantuntijoita. Heidän äänensä ja osaamisensa pitää kuulua kuntien kehittämisessä.

Jäsenliitot:

Ammattiliitto Pro • Ammattiliitto Unio • Julkis- ja yksityisalojen Toimihenkilöliitto Jyty • Kirkon alat
Meijerialan Ammattilaiset MVL • METO – Metsäalan Asiantuntijat • Rakennusinsinöörit ja -arkkitehdit RIA
Suomen Konepäälystöliitto • Suomen Laivanpäälystöliitto • Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer
Suomen pelastusalan ammattilaiset SPAL • Tehy • Toimihenkilöliitto ERTO

KUNTA

STTK:N TAVOITTEET KUNTAVAALEIHIN 2021

- 1 KUNTIEN ELINVOIMA VARMISTETTAVA KORONAN JÄLKEEN**
- 2 KUNNILLE AKTIIVINEN ROOLI TYÖLLISYYDEN HOIDOSSA**
- 3 AKTIIVINEN ASUNTOPOLITIikka JA LAADUKAS RAKENTAMINEN**
- 4 PALVELUT TUOVAT HYVINVOINTIA**
- 5 SOTE-UUDISTUKSEN LÄPIVIEMISEEN TARVITAAN HENKILÖSTÖN OSAAMISTA**
- 6 OSAAMINEN ON SUURIN VAHVUUTEMME**
- 7 YMPÄRISTÖ EI ODOTA**

1 KUNTIEN ELINVOIMA VARMISTETTAVA KORONAN JÄLKEEN

- **valtion elvyttävällä talouspolitiikalla varmistettava kuntien elinvoima**
- **investoinnit väyläverkostoon ja julkiseen liikenteeseen ovat kannattavia ja työllistävät**
- **etätyön edellytyksiä on kehitettävä**

Covid19-pandemian vaikutukset varjostavat kuntien tulevaa valtuustokautta. Tartuntojen estämiseksi laaditut rajoitukset ovat vaikuttaneet yrityksiin, työpaikkoihin ja kuntalaisiin. Alentunut taloudellinen toimeliaisuus ja työllisyys tulee jättämään jälkensä kuntien talouteen. Kuntien tulisiikin elinkeinopalveluillaan tukea uusien investointien, yritysten ja työpaikkojen syntymistä. Vakaan alueellisen talouskehityksen aikaansaamiseksi on pyrittävä siihen, että elinkeinorakenne on mahdollisimman monipuolinen.

Kuntien elinvoiman turvaamiseksi kuntien valtionosuuksien tason on pysyttävä riittävänä, jotta palvelut voidaan varmistaa kaikille kuntalaisille. Kuntien elinvoima kasvaa, kun työpaikkojen määrä kasvaa. Talouskriisin keskellä valtion elvyttävä talouspolitiikka on välttämätöntä. Se auttaa myös kuntia pitämään kuntalaisten verorasitteen kohtuullisena ostovoiman turvaamiseksi.

Suomi on pitkien etäisyyksien maa, jossa kattava väyläverkosto nousee arvoonsa. Väylien korjausvelkaa on kurottava umpeen ja investoinnit infraan ovat myös elvyttävää ja työllistävää talouspolitiikkaa.

Joukkoliikenteen määrää on lisättävä kaikkialla Suomessa. Julkinen liikenne helpottaa ihmisten liikkumista kaupungeissa ja niiden välillä. Se vähentää liikenteestä syntyviä päästöjä siellä, missä se on taloudellisesti järkevintä. Kannustamme kuntia ja kuntayhtymiä panostamaan rohkeasti joukkoliikenteeseen ja luomaan uusia vaihtoehtoja esimerkiksi työmatkaliikenteeseen. Harvaan asutuilla alueilla tarvitaan riittävät liikenneyhteydet kaupunkikeskuksiin.

Etätyöstä tuli koronakriisin myötä pysyvä osa suomalaista työelämää. Etätyön hyödyt on laajasti tunnustettu. Kuntien tulisi vahvistaa etätyön edellytyksiä nopeilla tietoliikenneyhteyksillä.

Myös julkisen sektorin työnantajien tulisi mahdollistaa paikasta riippumattoman tai monipaikkainen työskentely aina, kun työtehtävien luonne sen sallii. Monipaikkainen työ antaa ihmisille myös nykyistä suuremman vapauden valita asuinpaikkansa.

2 KUNNILLE AKTIIVINEN ROOLI TYÖLLISYYDEN HOIDOSSA

- monialaisista palveluista potkua työllisyyden hoitoon
- osaajapulaa on hoidettava aktiivisella kansainvälisellä rekrytoinnilla
- kuntien hankintatoiminnan työllistämispotentiaali aktiiviseen käyttöön

Työllisyyden kuntakokeilussa mukana olevat 118 kuntaa ja kaupunkia saavat kahden vuoden ajaksi vastuulleen työ- ja elinkeinopalveluiden tarjoamisen kunnissa. Muissa kunnissa palvelut säilyvät toistaiseksi valtion vastuulla. Kuntakokeiluissa työnhakijoiden yksilöllisen, henkilökohtaisen palvelun tulee parantua. Työnhakijan tulisi saada aktiivista tukea työnhakuun ja työllistymiseen.

Kunnat pystyvät hyödyntämään monialaisia palvelujaan, ja työllistämään eniten tukea tarvitsevia työnhakijoita, kuten yli 55-vuotiaita, pitkäaikaistyöttömiä, nuoria, maahanmuuttajia, osatyökykyisiä ja vammaisia, kohdennetuilla toimilla. On tärkeää tuottaa tietoa kuntakokeilujen vaikutuksista tulevaisuuden päätöksentekoa varten. On myös tärkeää, että kunnat tarjoavat jatkossakin nuorille kesätyömahdollisuuksia vaikeasta taloustilanteesta huolimatta.

Osaajapula on yksi suurimmista kasvun esteistä Suomessa. Kuntien tulisi osana elinkeinopolitiikkaansa rakentaa aktiivisia kansainvälisen rekrytoinnin polkuja, mahdollistaa riittäviä kieliopintoja sekä yritysten, oppilaitosten ja korkeakoulujen sekä kuntatoimijoiden välisiä yhteistyöpooleja. Näin voidaan varmistaa osaamisintensiivisille aloille riittävästi työvoimaa myös tulevaisuudessa.

3 AKTIIVINEN ASUNTOPOLITIikka JA LAADUKAS RAKENTAMINEN

- laadukas ja kohtuuhintainen asuminen tavoitteeksi kaikissa kunnissa
- säästöjä aktiivisella puuttumisella julkisten rakennusten sisäilmaongelmiin

Yli 70 prosenttia suomalaisista asuu kaupungeissa. Erityisesti suurten kasvukeskusten kuntien on huolehdittava asuntopolitiikalla ja kaavoituksellaan, että asuntotuotanto vastaa kysyntää ja asumisen hinta pysyy kohtuullisena. Suomessa jäädään nyt asuntotuotannon tavoitteista samaan aikaan, kun asumisen hinta luo pullonkauloja työvoiman liikkuvuudelle.

Hyvällä kaavoituksella voidaan vaikuttaa ihmisten työmatkojen pituuteen, palvelujen saatavuuteen, etätömahdollisuuksiin sekä yritysten toimintaympäristöön. Kaavoituksen pitää pyrkiä tasapainoiseen kuntaympäristön edistämiseen. On otettava huomioon työpaikkojen, asuntojen sekä virkistysalueiden tarpeet kokonaisuutena. Asuinalueiden eriytymistä voidaan estää monimuotoisella asuntorakentamisella. Päätöksenteon jouhevuutta tulee parantaa. Kuntien tulisikin yhdistää kaavoitus tiiviisti osaksi elinkeinopoliittista keinovalikoimaansa.

Julkisen rakentamisen kilpailutuksissa on laitettava laatutekijöille suurempi painoarvo. Sillä turvataan paremmin rakentamisen laatua ja myös korjausinvestointien toteutuminen. Sisäilmaongelmasta kärsivien julkisten rakennusten korjaamisella turvataan rakennusten arvonsäilyminen, vähennetään sairauspoissaoloja sekä terveydenhoitomenoja. Epäterveellisessä työympäristössä työskentely lyhentää myös työuria ja aiheuttaa sairauspoissaolojen lisäksi myös ennenaikaisia työkyvyttömyyseläkkeitä.

Yhdyskuntarakentaminen on merkittävä metsäkatoa aiheuttava ja luonnon monimuotoisuutta uhkaava tekijä kasvualueilla Suomessa. Kaavoituksessa tulisi tiivistää yhdyskuntarakentamista. Puurakentamista tulee edistää julkisten rakennusten suunnittelussa, sekä kaavoitusmääräyksin.

4 PALVELUT TUOVAT HYVINVOINTIA

- hyvinvointia ja terveyttä edistettävä ennaltaehkäisevästi kunnissa olevilla palveluilla
- kuntien ja hyvinvointialueiden rajapinnoille toimivat yhteistyörakenteet

Hyvä arki on yhdistelmä työtä ja vapaa-aikaa. Liikunta, kulttuuri ja eri-ikäisten harrastusmahdollisuudet ovat palveluita, joilla moni kunta haluaa erottua muista. Niillä on myös hyvinvointia edistävä ja terveysongelmia ehkäisevä vaikutus. Sote-uudistuksen jälkeen hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on otettava paremmin huomioon kuntien palveluissa ja niiden rahoituksessa.

Varhainen puuttuminen ja riittävä resursointi perustason sote-palveluihin on perusedellytys ennaltaehkäisyn onnistumisessa. Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen tulee vastuuttaa ja sitä pitää johtaa yli hallinnonalojen. Kunnan ja hyvinvointialueen rajapinnalle on muodostettava toimivia yhteistyörakenteita.

Sote- ja varhaiskasvatuspalveluiden työpaikat ovat säilyneet paremmin niissä kunnissa, joissa julkisen palveluntuotannon rooli on säilynyt suurena. Myös työntekijöiden pysyvyys ja työtyytyväisyys ovat näissä kunnissa pääsääntöisesti korkeammalla tasolla. Varmuus työpaikan säilymisestä tukee kuntien pyrkimyksiä saada pitkäaikaista ja kuntiin asettuvaa sote- ja varhaiskasvatusalan henkilöstöä.

Koronapandemia on vaikeuttanut erilaisten urheilu- ja kulttuuritapahtumien järjestämistä, ja kuntien tuottamien kulttuuripalveluiden käyttöä. Tapahtuma-ala on kärsinyt koronarajoituksista kenties toimialoista eniten. Kulttuuri- ja tapahtuma-alaa on tuettava, jotta kulttuuripalveluita on olemassa vielä koronarajoitusten päätyttyäkin.

Kunnat ovat suuria työllistäjiä suoraan ja välillisesti. Niillä on hankintatoiminnassaan vastuu työehtojen noudattamisessa. Kuntien on palveluita ostaessaan varmistettava, että palvelun tuottaja noudattaa voimassa olevaa työlainsäädäntöä ja työehtoja. Väärinkäyttöksiin on puututtava välittömästi.

5 SOTE-UUDISTUKSEN LÄPIVIEMISEEN TARVITAAN HENKILÖSTÖN OSAAMISTA

- henkilöstö mukaan toteuttamaan sote-palveluiden hallittua siirtymää kunnista hyvinvointialueille
- laadukkaat ja saavutettavat peruspalvelut tukevat kuntien elinvoimaa ja houkuttelevat muuttajia
- palveluiden ja järjestelmien järkevä digitalisaatio pitää toteuttaa nyt

Sosiaali- ja terveyspalvelut siirtyvät tulevassa maakuntauudistuksessa maakuntien vastuulle. Kyseessä on historiallisen suuri liikkeenluovutus. Sote-palveluiden korkea laatu ja saatavuus pitää taata kunnissa uudistuksen toteutumiseen asti. Sote-uudistus tulisi toteuttaa suunnitellussa aikataulussa ja siihen on varattava riittävästi resursseja. Mahdollisia ”valuvikoja” voidaan korjata jälkikäteen. Pelkkä vanhojen toimintojen siirtäminen hallinnollisesti ei vahvista peruspalveluita. Sote-uudistuksessa pitää aidosti uudistaa tehtävien työnjakoa ja poistaa päällekkäisyyksiä.

Kattavan palveluverkon ylläpito peruspalveluissa tukee merkittävästi kuntien elinvoimaa. Siksi sote-palveluiden säilyminen lähipalveluina on kunnille elinehto. Palvelujen voimakas karsiminen vain kiihdyttäisi muuttoliikettä ja pakottaisi palveluiden keskittämiseen suurempiin asutuskeskuksiin. Tämä johtaisi myös työpaikkojen keskittymiseen, pidempiin työmatkoihin ja lopulta yhä vahvempaan työvoiman pakkautumiseen suurempiin keskuksiin. Syrjässä kasvukeskuksista sijaitsevat kunnat menettäisivät asukkaita ja vähäisetkin palvelut.

Kuntapäätäjillä tulee olla riittävästi tietoa palveluiden siirrosta hyvinvointialueille vuonna 2023. Siirtyvä sote-henkilöstö pystyy osaamisellaan tukemaan tätä. Nimettyjen henkilöstöedustajien ottaminen mukaan alueellisiin ja paikallisiin työryhmiin valmisteluvaiheessa on tärkeää. Siirtyvän sekä kuntiin jäävän henkilöstön edut tulee niin ikään turvata muutoksessa. Erityistä huomiota tulee kiinnittää siihen, että suurimman henkilöstöryhmän johtajina toimivat hoitotyön johtajat sitoutetaan muutokseen.

Digitaalisten palveluiden avulla hoidon saatavuutta voidaan parantaa. Koronapandemia on vauhdittanut digitalisaatiota myös kunnissa ja nämä toimintamallit tulee ottaa pysyvään käyttöön. Digitalisaatio voi tukea myös sote-ammattilaisten työtä. Hyvä esimerkki tästä on Helsingin kaupungin ”Aina mukana”-sovellus.

Osa digitaalisista palveluista on sijainnista riippumattomia, jolloin palvelut tulisi rakentaa suurina kokonaisuuksina ja keskitetysti. Yksi toimiva digiarkisto sekä potilastietojärjestelmä riittää koko Suomen tarpeisiin. Järjestelmien käyttökustannukset pysyisivät hallinnassa, eikä tietojen siirto järjestelmistä toiseen aiheuttaisi ylimääräisiä ylläpitokustannuksia. Yksityisen ja julkisen sektorin sote-palvelut on tulevaisuudessa vietävä samoihin tietokantoihin. Näin poistetaan turhia diagnooseja ja nopeutetaan hoitoprosesseja.

6 OSAAMINEN ON SUURIN VAHVUUTEMME

- kunnilla merkittävä rooli suomalaisten osaamisen kehittämisessä ja osaavan työvoiman varmistamisessa
- laadukas varhaiskasvatus ja perusopetus antavat eväät hyvinvointiin ja osaamiseen läpi elämän

Koulutettu ja osaava työvoima on edellytys kuntien elinvoimalle ja sivistyspalvelut välttämättömiä kuntalaisten hyvinvoinnille. STTK kannustaa kaikkia suomalaisia jatkuvaan oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen.

Kunnat ohjaavat oppilaitoksia suoraan sekä kuntayhtymien ja omistajaohjauksen kautta. Kunnilla on merkittävä rooli alueidensa koulujen kehittäjänä ja ammattitaitoisen työvoiman tarjoajana. Kuntien on huolehdittava, etteivät ne leikkaa tulevaisuuden kasvuedellytyksiä koulutuksen laatua ja resursseja alentamalla. Oppivelvollisuuden pidentäminen vahvistaa kuntien roolia nuorten eheän koulutuspolun tuottajina ja tukijoina, työllistymisen edellytysten luojana sekä nuorten syrjäytymisen ehkäisyssä.

Aikuis- ja täydennyskoulutusta on oltava tarjolla kaikkialla Suomessa. Laadukas ammatillinen koulutus edellyttää riittävää rahoitusta, opettajia ja lähiopetusta. Työntekijöiden ammatillinen koulutus on aina ensisijaisesti oppilaitosten vastuulla. Ammattikorkeakoulujen on tarjottava nykyistä enemmän opintokokonaisuuksia, joilla omaa osaamistaan voi päivittää joustavasti työn ohessa.

Jokaisella lapsella on oikeus laadukkaaseen perusopetukseen ja varhaiskasvatukseen. Jokaisen turvallisesta oppiympäristöstä on pidettävä huolta. Perusopetus on pyrittävä tarjoamaan mahdollisimman lähellä oppilaita. Erytystä tukea tarvitsevien pitää sitä saada. Sivistyksellisen ja kasvatuksellisen näkökulman lisäksi tukipalveluiden toimivuus on välttämätöntä myös työelämän ja työllisyyden näkökulmasta.

7 YMPÄRISTÖ EI ODOTA

- **kuntien rooli on keskeinen kansallisen hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamisessa**
- **oikeudenmukainen siirtymä on huomioitava myös kuntatasolla**

Kunnilla on mittava rooli ilmastonmuutoksen torjunnassa. Jo yli 70 kuntaa sekä viisi maakuntaa on sitoutunut päästötavoitteeseen, jossa päästöjä vähennetään 80 prosenttia vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta. Kannustamme kaikkia kuntia liittymään ilmastotyöhön tulevalle valtuustokaudella ja huomioimaan sen julkisissa hankinnoissaan. Kuntien tulisi myös tehdä vaikutustenarviointia ilmastonmuutoksen vaikutuksista kuntalaisten terveyteen, työllisyyteen ja palvelurakenteeseen läpi eri hallinnonalojen.

Hiilineutraaliuden saavuttamiseksi on tärkeää huolehtia sosiaalisesti, taloudellisesti ja alueellisesti oikeudenmukaisesta siirtymästä tarpeettoman vastakkainasettelun ehkäisemiseksi.

Cleantech on merkittävä työllistäjä ja sillä on merkittävät kasvumahdollisuudet paitsi Suomessa myös viennin osalta. Suomesta löytyy jo nyt alan tarvitsemää koulutusta ja osaamista sekä raaka-aineita.

Kunnat voivat omalta osaltaan tukea ilmasto- ja ympäristöystävälliseen tuotantoon siirtyviä toimijoita ja innovaatioita. Esimerkiksi biopohjaisten polttoaineiden hyödyntämistä on mahdollista lisätä ja näiden polttoaineiden tuotanto lisäisi myös haja-asutusalueiden työllisyyttä. Kuntien olisi yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa pyrittävä kattavaan sähköautojen latausinfraan. Hiilineutraaleilla kuljetuksilla tuetaan myös teollisuuden vähäpäästöisyyttä. Huoltovarmuuden, alueellisen työllisyyden ja ympäristön kannalta on tärkeää, että uusiutuva bioenergia tuotetaan lähellä.

Kasvava, hyvin hoidettu metsä sitoo hiiltä parhaiten. Kuntien metsien suunnitelmallinen ja monipuolinen hyödyntäminen on tärkeää niin kunnalle tuloja tuottavana, alueen elinkeinotoimintaa elvyttävänä, metsien virkistyskäytön palveluja ja metsien monimuotoisuutta tuottavana sekä hiilensitojana.